

1. ÚVODNÍ INFORMACE O KOMUNITNÍM PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA KLATOVSKU

1.1 Cíl komunitního plánování a smysl komunitního plánu

Cíle komunitního plánování sociálních služeb na Klatovsku

Hlavním cílem komunitního plánování sociálních služeb na Klatovsku bylo již v roce 2007 naplňování rozvoje sociálních služeb za společné partnerské účasti poskytovatelů sociálních služeb, jejich uživatelů a zástupců města. Nyní jsme navázali na tento proces 2. etapou komunitního plánování sociálních služeb. Jejím cílem je vyhodnotit naplňování prvního komunitního plánu (samostatný dokument „Vyhodnocení realizace Komunitního plánu sociálních služeb a služeb souvisejících v regionu Klatovsko pro období 2008 do doby platnosti nového plánu“ je zveřejněn na webu MěÚ Klatovy, odkaz Komunitní plánování), a poté, v reakci na zjištěné aktuální potřeby občanů regionu a v souladu s dostupnými zdroji v sociální oblasti, stanovit aktivity vedoucí k rozvoji sociálních služeb v klatovském regionu.

Díličmi cíli vedoucími k naplnění tohoto cíle bylo následující:

- zmapovat a vyhodnotit situaci v oblasti sociálních služeb v regionu v roce 2013;
- navázat na systematické, transparentní a efektivní plánování rozvoje sociálních služeb za účasti všech subjektů působících v systému sociálních služeb a podporovat fungující místní partnerství těchto subjektů;
- definovat prioritní oblasti, opatření a konkrétní aktivity určené k realizaci ve střednědobém horizontu (2014–2019);
- vytvořit nástroj (aktualizovaný komunitní plán sociálních služeb) pro rozhodování politické reprezentace v oblasti sociální péče a pro koordinaci zájmů a aktivit poskytovatelů i uživatelů sociálních služeb působících na Klatovsku.

Hlavními výstupy projektu jsou:

- Komunitní plán sociálních služeb a služeb návazných na Klatovsku pro období 2014 až 2019 předložený Radě a Zastupitelstvu města Klatovy
- Aktualizace Průvodce sociálními a doprovodnými službami na Klatovsku

Smysl komunitního plánu sociálních služeb

Dokument Komunitní plán sociálních služeb a služeb návazných na Klatovsku pro období 2014–2019 představuje:

- strategii rozvoje sociálních služeb a společnou dohodu zúčastněných subjektů (tj. města Klatovy a dalších obcí, poskytovatelů, organizací poskytujících návazné služby a uživatelů služeb) o jejím naplňování s možností spolupráce s dalšími regiony;
- definování optimální sítě sociálních služeb na Klatovsku;
- „živý“ dokument, který bude procházet pravidelnou aktualizací a reagovat na

potřeby obyvatel regionu, vstřebávat aktuální změny, nové informace, příležitosti a priority;

- přípravu a podpůrný nástroj pro získání finančních prostředků určených na zajištění sociálních služeb ze státních, krajských, evropských i soukromých zdrojů.

1.2 Organizace komunitního plánování na Klatovsku

2. etapa komunitního plánování sociálních služeb na Klatovsku probíhala od 1. 5. 2013 do 30. 6. 2014 s následující organizační strukturou.

PRACOVNÍ SKUPINY KPSS

Pracovní skupiny jsou základním prvkem organizační struktury komunitního plánování sociálních služeb na Klatovsku. Hlavním principem komunitního plánování je zapojování všech účastníků systému sociálních služeb do procesu plánování. Tento princip je uplatňován zejména účastí uživatelů, poskytovatelů a zástupců zadavatele služeb (představitelů měst a obcí) v pracovních skupinách. V 2. etapě byly vytvořeny tři pracovní skupiny:

Senioři a osoby se zdravotním postižením

Děti, mládež a rodiny s dětmi

Ostatní osoby ohrožené sociálním vyloučením

Činnost pracovních skupin

Pracovní skupiny se setkávaly na pravidelných jednáních v období listopad 2013 až duben 2014. Projednávaly nedostatky ve stávajících sociálních a návazných službách zjištěné při mapování aktuální sociální situace na Klatovsku a případně nově zjištěné a navrhovaly opatření a konkrétní aktivity vedoucí k rozvoji sociálních služeb na Klatovsku. Výstupy z jednání pracovních skupin jsou podkladem pro strategickou část komunitního plánu. Konkrétně se pracovní skupiny setkaly následovně:

- Pracovní skupina „Senioři a osoby se zdravotním postižením“ se konala 14. 11. 2013, 12. 12. 2013, 30. 1. 2014 a 18. 2. 2014 a projednávána byla témata odstraňování bariér, rozšíření pečovatelské služby, chybějící odlehčovací služba, nedostatečná kapacita v domovech pro seniory, integrace zdravotně postižených dětí do školských zařízení, osobní asistence a další.
- Pracovní skupina „Děti, mládež a rodiny s dětmi“ se konala 14. 11. 2013, 10. 12. 2013 a 13. 3. 2014 a zabývala se tématy přetížení speciálních pedagogických center,

nedostatečného zajištění volnočasových aktivit pro rodiny, nedostatečné kapacity sanačních služeb pro rodiny, absence vlastního metodika prevence pro Klatovy, absence předškolního zařízení pro děti ze sociálně slabého prostředí a dalšími.

- Pracovní skupina „Ostatní osoby ohrožené sociálním vyloučením“ se konala 19. 11. 2013, 10. 12. 2013 a 28. 1. 2014 a projednávala např. bydlení, drogovou problematiku, preventivní protidrogové programy na školách, nepřehlednost systému sociálních dávek, krizová lůžka pro okamžitou pomoc a další.

V neposlední řadě se konala 2 společná setkání: 21. 2. 2014 byly projednány společné podněty pro všechny pracovní skupiny (informovanost občanů, lékařů, spolupráce poskytovatelů, organizací poskytujících návazné služby, úřadů a institucí, finance na sociální služby atd.) a 22. 4. 2014 se uskutečnilo společné setkání pracovních skupin, kde byl dán prostor pro připomínkování strategické části komunitního plánu.

ŘÍDÍCÍ SKUPINA

Pro účely 2. etapy komunitního plánování sociálních služeb byla o další členy rozšířena řídicí skupina setkávající se v rámci 1. etapy.

Úkolem řídicí skupiny pro realizaci komunitního plánování sociálních služeb bylo:

- supervize průběhu projektu,
- připomínkování výstupů z jednání pracovních skupin,
- projednání a schválení komunitního plánu,
- zajištění komunikace s Radou a Zastupitelstvem města Klatovy (případně dalšími orgány)

Setkání řídicí skupiny se uskutečnilo 12. 6. 2013, 16. 10. 2013, 8. 1. 2014 a dále 27. 5. 2014. Řídicí skupina projednávala harmonogram jednotlivých aktivit, rozpracovaná opatření a aktivity, termíny a pozvánky na veřejná setkání a dále schvalovala základní listinu komunitního plánování sociálních služeb a statut a jednací řád a návrh komunitního plánu.

Monitorovací tým

Pro stanovení pravidel pro sledování a vyhodnocování naplňování plánu vznikl monitorovací tým. Jeho členy jsou JUDr. Jiří Štancl (místostarosta města Klatovy), Bc. Hana Křivohlavá (vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Klatovy), Bc. Alena Kleinerová (ředitelka MěÚSS Klatovy), Bc. Petra Tóthová (Oblastní charita Klatovy) a Mgr. Barbora Mikulová (Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy). Prostřednictvím jednotlivých členů byly v týmu zastoupeny všechny 3 pracovní skupiny.

Setkání týmu se uskutečnilo 19. 5. 2014. Návrh pravidel pro naplňování plánu a jeho kontrolu se stal podkladem pro implementační část komunitního plánu.

Zapojení veřejnosti

Široká veřejnost byla do projektu zapojena jednak účastí v pracovních skupinách a jednak také prostřednictvím 2 veřejných setkání. První veřejné setkání se uskutečnilo 22. 10. 2013. Účastníkům byla představena 2. etapa komunitního plánování sociálních služeb, zdůrazněny byly možnosti zapojení zájemců do procesu. Proběhla zde také diskuze k podnětům k rozvoji sociálních služeb v regionu. Druhé veřejné setkání se uskutečnilo 2. 6. 2014. Na druhém veřejném setkání byl představen návrh komunitního plánu sociálních služeb a byl započat sběr připomínek k němu ze strany široké veřejnosti.

2. POPIS ÚZEMÍ A AKTUÁLNÍ SOCIÁLNÍ SITUACE

(Potřebná data popisující území a sociální situaci byla sbírána v období květen–září 2013, statistické přehledy tudíž neobsahují údaje za rok 2013.)

2.1 Obecná charakteristika řešeného území

Správní obvod obce s rozšířenou působností Klatovy je příhraniční obvod nacházející se v jižní části Plzeňského kraje při hranici se Spolkovou republikou Německo. Obvod rovněž sousedí s dalšími pěti správními obvody Plzeňského kraje – Domažlice, Přeštice, Nepomuk, Horažďovice a Sušice.

SO ORP¹ Klatovy zahrnuje 44 obcí, z nichž osm (Janovice nad Úhlavou, Klatovy, Měčín, Nýrsko, Plánice, Švihov, Železná Ruda a Strážov) má statut města a dvě statut městysy (Čachrov, Dešenice). Svou rozlohou 90 634 ha je druhým největším obvodem v kraji (na celkové rozloze kraje se podílí 12,0 %) a jeho území je tvořeno převážně zemědělskou půdou (50,8 %) a lesními pozemky (39,3 %). Počtem obyvatel 50 799 (tj. 8,9 % z celkového počtu obyvatel Plzeňského kraje) je třetím nejlidnatějším, přičemž hustota obyvatelstva představuje 56 obyvatel na 1 km².

Populace správního obvodu Klatovy výrazně stárne, zvyšuje se index stáří a roste průměrný věk obyvatel. Za posledních 10 let vzrostl index stáří o 22,4 procentních bodů na 112,8. Průměrný věk se zvýšil u mužů z 37,6 let na 40,1 let a u žen ze 40,5 let na 42,7 let.

Územím správního obvodu prochází důležitý mezinárodní silniční tah E53 směřující z Plzně přes Klatovy na hraniční přechod Železná Ruda dále ve směru na Mnichov. Územím také vede i významná šumavská železniční trať č. 183 ve směru Plzeň – Klatovy – Železná Ruda. Správní obvod má díky své dopravní poloze vazby na okolní správní obvody, ale také přímé spojení s Německem.

Centrem správního obvodu je město Klatovy, díky své poloze v šumavském podhůří nazývané „Brána Šumavy“, které okolo roku 1260 povýšil Přemysl Otakar II. na královské město. Klatovy jsou moderní město s bohatou historickou tradicí, které v celé jeho historii proslavily nejen tradiční výrobky, zajímavé památky, ale také světoznámé klatovské karafiáty. Krásné životní prostředí Klatov i celého správního obvodu v podhůří Šumavy přispívá k čilému rozvoji rekreace a cestovního ruchu.

¹ SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností.

Obrázek 1: Mapa správního obvodu ORP Klatovy

SO ORP KLATOVY

Zdroj: Český statistický úřad

Komunitní plánování sociálních služeb se týká **pouze části území SO ORP Klatovy zahrnující 26 obcí, které se rozhodly aktualizovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb** (v dokumentu nazývané Klatovsko). Ostatní obce SO ORP Klatovy sdružené v Mikroregionu Běleč, Dobrovolném svazku obcí Úhlava a Sdružení obcí Kdyně zpracovávají vlastní plán rozvoje sociálních služeb.

Obrázek 2: Mapa obcí zapojených do KPSS ORP Klatovy

Zdroj: Český statistický úřad

Základní charakteristiky jednotlivých obcí zapojených do komunitního plánování sociálních služeb jsou uvedeny v tabulce níže.

Tabulka 1: Základní údaje o obcích Klatovska k 31. 12. 2012

Obec	Výměra (ha)	Počet obyvatel	z toho ve věku 15 – 64 let
Bezděkov	1 492	939	623
Běšiny	1 604	831	550
Biřkov	551	135	87
Bolešiny	1 566	755	549
Čachrov	8 818	532	369
Číhaň	852	200	142
Hnačov	315	109	77
Chlistov	392	113	75
Javor	421	76	52
Klatovy	8 106	22 424	15 097
Klenová	421	128	83
Lomec	360	120	87
Měčín	3 890	1 158	791
Mlýnské Struhadlo	404	46	30
Mochtín	2 396	998	655
Myslovice	406	120	77
Obytce	438	207	146
Ostřetice	507	69	44
Plánice	5 562	1 691	1 153
Předslav	1 959	725	488
Týnec	748	321	214
Újezd u Plánice	474	110	70
Vrhavěč	1 211	923	607
Zavlekov	1 346	426	286
Zborovy	678	120	87
Železná Ruda	7 981	1 798	1 338
Klatovsko	52 898	35 074	23 777

Zdroj: Český statistický úřad

2.2 Struktura obyvatel Klatovska

Řešené území Klatovska je tvořeno 26 obcemi, z nichž pouze Klatovy převyšují velikostí populace hranici 10 000 obyvatel. Více jak 1 000 obyvatel mají města Měčín, Plánice a Železná Ruda. Obce Bezděkov, Běšiny, Bolešiny, Mochtín, Předslav, Vrhavěč a městys Čachrov patří do velikostní

skupiny 500 až 999 obyvatel. Nejvíce obcí, celkem 11, má méně než 199 obyvatel. Nejméně početnými obcemi jsou Mlýnské Struhadlo (46 obyvatel) a Ostřetice (69 obyvatel). Celkovou populaci řešeného území k 31. 12. 2012 tvořilo celkem 35 074 osob, z nichž zhruba 64 % připadalo na centrum území Klatovy.

Tabulka 2: Základní charakteristika řešeného území podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2012

Velikostní skupina obcí dle počtu obyvatel	Počet obcí	Obyvatelstvo	
		Počet	Podíl na území (%)
do 199	11	1 146	3,3
200 – 499	4	1 154	3,3
500 – 999	7	5 703	16,3
1 000 – 1 999	3	4 647	13,2
2 000 – 4 999	0	0	0
5 000 – 9 999	0	0	0
10 000 a více	1	22 424	63,9
Klatovsko	26	35 074	100,0

Zdroj: Český statistický úřad

2.2.1 Vývoj počtu obyvatelstva

Ačkoli se počet obyvatel za posledních jedenáct let snížil o 251 osob, docházelo v daném mezidobí k relativně pozvolnému nárůstu, který však v roce 2011 výrazně poklesl. V tomto období ubylo nejvíce obyvatel v obcích Zborovy (o 14,89 %), Železná Ruda (o 11,69 %), Javor (o 11,63 %) a Mlýnské Struhadlo (o 11,54 %), opačný trend registrovaly obce Hnačov (o 37,97 %), Ostřetice (o 25,45 %) a Obytce (o 23,95 %). Dané tendence byly více než přirozeným přírůstkem ovlivňovány migračním saldem.

Tabulka 3: Vývoj počtu obyvatel jednotlivých obcí Klatovska v letech 2001 - 2012

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bezděkov	845	866	871	864	872	886	898	918	931	925	938	939
Běšiny	843	819	810	800	802	828	836	844	848	847	844	831
Biřkov	134	139	140	137	132	129	133	138	135	134	138	135
Bolešiny	634	652	661	671	661	674	698	707	715	724	734	755
Čachrov	539	540	541	556	544	545	553	517	499	483	525	532
Číhaň	188	180	177	188	196	195	196	200	200	198	202	200
Hnačov	79	84	88	89	91	96	97	96	94	112	112	109
Chlistov	107	109	103	98	99	98	95	107	106	113	116	113
Javor	86	88	84	84	84	83	82	84	80	79	76	76
Klatovy	22 988	22 873	22 872	22 893	22 898	22 890	22 890	22 817	22 789	22 748	22 479	22 424
Klenová	115	115	112	114	116	120	125	125	124	122	126	128

Lomec	113	114	107	107	111	106	108	104	104	100	121	120
Měčín	1 129	1 112	1 118	1 121	1 119	1 122	1 118	1 128	1 131	1 127	1 139	1 158
Mlýnské Struhadlo	52	52	51	51	50	50	50	49	49	49	49	46
Mochtín	932	916	949	942	942	947	953	958	980	981	969	998
Myslovice	107	107	108	107	108	110	109	107	115	113	120	120
Obytce	167	163	166	168	168	174	185	187	196	205	201	207
Ostřetice	55	52	50	49	50	57	61	61	60	62	70	69
Plánice	1 675	1 666	1 649	1 659	1 681	1 683	1 679	1 708	1 704	1 708	1 703	1 691
Předslav	707	693	697	699	698	711	727	743	739	731	726	725
Týnec	302	299	305	313	323	317	324	342	342	329	324	321
Újezd u Plánice	121	119	114	111	115	114	114	113	110	110	112	110
Vrhaveč	810	803	811	820	851	886	898	906	917	910	914	923
Zavlekov	420	434	432	443	455	455	449	447	452	444	423	426
Zborovy	141	139	139	137	134	132	128	125	123	129	124	120
Železná Ruda	2 036	2 073	2 096	2 118	2 168	2 249	2 318	2 310	2 279	2 264	1 817	1 798
Klatovsko	35 325	35 207	35 251	35 339	35 468	35 657	35 824	35 841	35 822	35 747	35 102	35 074

Zdroj: Český statistický úřad – Databáze demografických údajů za obce ČR

Prognóza vývoje obyvatelstva Plzeňského kraje² předpokládá, že se počet obyvatel do roku 2030 ve srovnání s výchozím stavem zvýší v 9 z 15 správních obvodů ORP kraje, a to zejména v zázemí krajského města Plzeň. Ve zbylých obvodech počet obyvatel naopak poklesne, zejména v okrajových částech kraje. Také část SO ORP Klatovy zaznamená relativně nejvyšší úbytky, maximálně však do výše 1,5 % během celého prognózovaného období. Ve všech SO ORP pravděpodobně poroste obyvatelstvo v první polovině prognózovaného období, do konce roku 2020 by mělo dojít ke vzrůstu o téměř 1 %, po roce 2020 lze však předpokládat pokles. Dle tabulky 4 je patrné, že i v SO ORP Klatovy a jeho SO POÚ³ Klatovy, Plánice a Nýrsko počet obyvatel poroste do období okolo roku 2015, po kterém jich bude postupně ubývat. Situace je obdobná i v samotných Klatovech, Plánici a Železné Rudě, kde v roce 2015 dosáhnou svého maxima, po kterém bude počet obyvatel postupně klesat.

Tabulka 4: Prognóza vývoje počtu obyvatelstva ve správním obvodu ORP Klatovy a vybraných obcí obvodu v letech 1991 až 2030

SO ORP SO POÚ Vybrané obce	Počet obyvatelstva v roce							
	1991	2001	2008	2010	2015	2020	2025	2030
SO ORP Klatovy	50 777	50 485	51 447	51 900	52 600	52 320	51 849	51 305
SO POÚ Klatovy	39 799	39 238	39 789	40 138	40 680	40 463	40 099	39 678
Klatovy	23 098	23 033	22 817	22 922	23 188	23 064	22 856	22 617
ostatní obce SO POÚ	16 701	16 205	16 972	17 216	17 492	17 399	17 243	17 061

² Prognóza vývoje počtu obyvatelstva Plzeňského kraje. Praha: ÚRS PRAHA, a. s., 2009.

³ SO POÚ – správní obvod pověřeného obecního úřadu.

SO POÚ Plánice	2 864	2 678	2 738	2 760	2 797	2 782	2 757	2 728
Plánice	1 762	1 677	1 708	1 735	1 767	1 762	1 750	1 734
ostatní obce SO POÚ	1 102	1 001	1 030	1 025	1 030	1 020	1 007	994
SO POÚ Nýrsko	8 114	8 569	8 920	9 002	9 123	9 075	8 993	8 899
Železná Ruda	1 680	2 017	2 310	2 324	2 355	2 343	2 322	2 297
ostatní obce SO POÚ	6 434	6 552	6 610	6 678	6 768	6 732	6 671	6 602

Zdroj: Prognóza vývoje počtu obyvatelstva Plzeňského kraje

2.2.2 Věková struktura obyvatelstva

Základem přirozeného přírůstku je věková struktura obyvatelstva, která má vliv na další populační vývoj. Z tabulky 5 vyplývá, že Klatovsko prochází procesem mírného stárnutí, neboť pozvolna narůstá podíl obyvatel postproduktivního věku (obyvatelé starší 65 let), což kopíruje demografický vývoj v celé České republice.

Z celkového počtu obyvatel v roce 2012 činil podíl dětí do 14 let 14,5 %, což je o 3,2 % méně než podíl obyvatel ve věku nad 65 let. Zatímco za posledních 5 let podíl produktivního obyvatelstva klesl o 2,9 %, vzrostl podíl osob starších 65 let o 2,6 % a podíl dětí o 0,4 %.

Tabulka 5: Věkové složení obyvatelstva Klatovska v letech 2008 až 2012

Rok	Stav obyvatel	Počet obyvatel dle věku			Struktura dle věku v %		
		0 - 14	15 - 64	65 +	0 - 14	15 - 64	65 +
2008	35 841	5 060	25 357	5 424	14,1	70,7	15,1
2009	35 822	5 111	25 077	5 634	14,3	70,0	15,7
2010	35 747	5 112	24 863	5 772	14,3	69,6	16,1
2011	35 102	5 025	24 090	5 987	14,3	68,6	17,1
2012	35 074	5 072	23 777	6 225	14,5	67,8	17,7

Zdroj: Český statistický úřad – Obyvatelstvo Plzeňského kraje

Prognóza vývoje počtu obyvatel Plzeňského kraje⁴ zpracovaná do roku 2030 předpokládá stárnutí populace a výrazné zvyšování indexu stárí všech 15 správních obvodů Plzeňského kraje. V SO ORP Klatovy by do roku 2020 mělo dojít k nárůstu dětské složky do výše zhruba 15,3 %, ovšem následovaném poklesem na hodnotu 13,6 % obyvatelstva v roce 2030, což bude představovat v průměru jen 60 až 66 osob do 14 let na 100 občanů v seniorském věku. Podíl obyvatel v produktivním věku se do roku 2030 pravděpodobně sníží o 3 až 4 %.

Tabulka 6: Předpokládaná věková struktura obyvatelstva SO ORP Klatovy v letech 2020 a 2030

Územní celek	Podíl obyvatelstva v roce 2020 ve věku:			Podíl obyvatelstva v roce 2030 ve věku:			Počet obyvatelstva v roce 2030 celkem
	0-14	15-54	65+	0-14	15-54	65+	
Plzeňský kraj	14,9	65,1	20,0	13,2	64,0	22,8	574 510

⁴ Prognóza vývoje počtu obyvatelstva Plzeňského kraje. Praha: ÚRS PRAHA, a. s., 2009.

SO ORP Klatovy	15,3	65,2	19,5	13,6	64,1	22,3	25 478
----------------	------	------	------	------	------	------	--------

Zdroj: Prognóza vývoje počtu obyvatelstva Plzeňského kraje

2.2.3 Národnost

Národnost je jedním z údajů, které se získávají pouze při sčítání lidu, domů a bytů, jež probíhá 1 za 10 let. Nejnověji dostupná data jsou z posledního sčítání lidu, domů a bytů roku 2011. Dle výsledků tohoto sčítání žijí na Klatovsku převážně osoby, které se hlásí k české národnosti (25 457, 73,6 %). Druhou nejpočetnější národnostní skupinou jsou Slováci (324, 0,9 %) a třetí Ukrajinci (132, 0,4 %). Vyjádření příslušnosti k určité národnosti má pouze deklaratorní povahu, neboť se jedná o vyslovení vlastního přesvědčení, které více než čtvrtina účastníků Sčítání v roce 2011 neuvedla.

Tabulka 7: Obyvatelstvo obcí Klatovska dle deklarované národnosti

	Obyvat. celkem	z toho národnost								
		česká	slovenská	německá	polská	romská	ukrajinská	vietnamská	jiná národnost	neuvedeno
Klatovy	22 133	16 669	217	19	14	-	92	40	173	4 909
Ostatní obce	12 472	8 788	107	30	7	14	40	86	101	3 299
Klatovsko	34 605	25 457	324	49	21	14	132	126	274	8 208

Zdroj: Český statistický úřad – Sčítání lidu, domů a bytů 2011

2.3 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost řešeného území je ovlivněna stabilitou podnikatelského prostředí, rozvojem infrastruktury, dobrou dopravní dostupností, kvalifikační strukturou obyvatelstva, rozvojem obytných zón a ochotou obyvatel dojíždět za prací.

Nezaměstnanost v SO ORP Klatovy činila v posledním roce, za který jsou k dispozici statistické údaje za SO ORP, tedy v roce 2011, celkem 8,1 % z ekonomicky aktivních obyvatel. V té době bylo v SO ORP evidováno 2 143 uchazečů o zaměstnání.

Tabulka 8: Vývoj ukazatelů nezaměstnanosti v SO ORP Klatovy v letech 2008 až 2011

Rok k 31. 12.	Počet uchazečů o zaměstnání	z toho					Míra nezaměstnanosti (%)
		dosažitelní	ženy	absolventi škol	osoby ve věku 50+	déle než 12 měsíců	
2008	1 518	1 444	736	83	420	347	5,6
2009	2 200	2 155	1 053	128	524	430	8,3
2010	2 456	2 375	1 080	116	651	618	9,2
2011	2 143	2 086	1 035	106	563	683	8,1

Zdroj: Český statistický úřad – Veřejná databáze ČSÚ

V dalších letech jsou k dispozici data za okresy, v případě řešeného území za okres Klatovy. Nejvíce evidovaných uchazečů o zaměstnání bylo v rámci sledovaného období v roce 2010 (4 827 osob), kdy míra nezaměstnanosti dosáhla 10,2 %. V roce 2012 a k 30. 6. 2013 se míra nezaměstnanosti okresu Klatovy pohybovala pod průměrem ČR.

Z hlediska délky trvání nezaměstnanosti jsou ve sledovaných letech nejpočetnější skupinou osoby, které se ucházejí o zaměstnání do 3 měsíců trvání. To může nasvědčovat tomu, že místní pracovní trh dokáže uchazeče o zaměstnání relativně dobře absorbovat, takže se tolik nepřelévají do dalších kategorií déle nezaměstnaných. Z daných hodnot lze usuzovat, že většina uchazečů o zaměstnání nalezne pracovní uplatnění do 6 měsíců od doby, kdy se jako nezaměstnaní zaevidují. Jen malá část těchto uchazečů se přesune do delších kategorií nezaměstnanosti. V červnu 2013 tvořili dlouhodobě nezaměstnaní lidé, tedy osoby ucházející se o zaměstnání déle než 12 měsíců, kteří z nějakého důvodu nemohou nebo nechťejí nalézt zaměstnání, celkem 38 % všech uchazečů o zaměstnání. Jejich počet mírně narůstá, neboť v roce 2010 jich bylo o 13 % méně.

Tabulka 9: Vývoj ukazatelů nezaměstnanosti v okrese Klatovy v letech 2010 až 2013

Rok k 31. 12.	Počet uchazečů o zaměstnání	z toho podle délky nezaměstnanosti					Míra nezaměst. okres Klatovy (%)	Míra nezaměst. ČR (%)
		do 3 měsíců	3 – 6 měsíců	6 – 9 měsíců	9 – 12 měsíců	déle než 12 měsíců		
2010	4 827	2082	737	435	344	1 229	10,2	9,6
2011	4 067	1601	634	309	231	1 292	8,7	8,6
2012	4 042	1549	612	311	294	1 276	9,1	9,4
2013 ⁵	3 539	814	679	429	272	1 345	5,9	7,3

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

2.4 Školství

Předškolní a základní vzdělání je v řešeném území zajištěno sítí 12 mateřských škol (Bezděkov, Běšiny, Bolešiny, Čachrov, Klatovy, Měčín, Mochtín, Plánice, Předslav, Vrhavěč, Zavlekov, Železná Ruda), 16 základních škol (Bezděkov, Běšiny, Bolešiny, Čachrov, Klatovy – 4, Měčín, Mochtín, Plánice, Předslav, Vrhavěč, Zavlekov, Železná Ruda) a Základní uměleckou školou Josefa Kličky Klatovy.

Kapacita mateřských škol je prozatím dostačující. Mateřské školy v Čachrově a Měčíně jsou plně využité, v Bolešínách, Mochtíně a Vrhavči zbývají 2-3 volná místa, ostatní školy evidují více volných míst. Kapacita základních škol je více než dostačující, všechny školy evidují volná místa, v některých školách není kapacita ani z poloviny využita (viz tabulky 10 a 11).

⁵ K 30. 6. 2013.

Tabulka 10: Kapacita, počet žáků a tříd mateřských škol Klatovska ve školních letech 2011/2012 a 2011/2013

Mateřské školy	Kapacita mateřské školy	2011 / 2012		2012 - 2013	
		Počet žáků	Počet tříd	Počet žáků	Počet tříd
MŠ součástí ZŠ					
Bezděkov	60	35	2	32	2
Běšiny	60	35	2	40	2
Bolešiny	40	37	2	37	2
Čachrov	16	14	1	16	1
Měčín	40	40	2	40	2
Mochtín	30	28	1	28	1
Plánice	60	51	2	56	2
Předslav	26	19	1	21	1
Vrhavěč	30	28	1	28	1
Zavlekov	30	22	1	23	1
Železná Ruda	84	76	3	75	3
MŠ samostatné					
Klatovy	886	827	32	872	35
Celkem	1 362	1 212	50	1 268	53

Zdroj: Odbor školství, kultury a cestovního ruchu Městského úřadu Klatovy, Výroční zprávy jednotlivých škol

Tabulka 11: Kapacita, počet žáků a tříd mateřských škol Klatovska ve školních letech 2011/2012 a 2011/2013

Základní školy	Kapacita základní školy	2011 / 2012		2012 / 2013	
		Počet žáků	Počet tříd	Počet žáků	Počet tříd
Neúplné					
Bezděkov	60	31	2	32	2
Běšiny	90	23	2	25	2
Bolešiny	60	39	2	36	2
Čachrov	60	18	2	10	1
Mochtín	60	39	2	36	2
Předslav	60	32	2	33	2
Vrhavěč	60	45	3	48	3
Zavlekov	60	25	2	23	2
Úplné					
Klatovy, Čapkova	540	508	23	515	23
Klatovy, Plánická	900	667	26	660	26
Klatovy, TGM	756	446	19	440	19

Klatovy, Tolstého	720	447	19	476	20
Měčín	180	101	6	102	6
Plánice	510	156	9	145	9
Železná Ruda	360	144	9	149	9
Celkem	4476	2 721	128	2 730	128

Zdroj: Odbor školství, kultury a cestovního ruchu Městského úřadu Klatovy, Výroční zprávy jednotlivých škol

Střední vzdělání poskytuje Střední průmyslová škola Klatovy (3 maturitní obory – strojírenství, elektrotechnika, ekonomika a podnikání; 4 učební obory – mechanik opravář motorových vozidel, strojní mechanik, nástrojař, obráběč kovů); Gymnázium Jaroslava Vrchlického Klatovy (čtyřleté, šestileté a osmileté studium); Vyšší odborná škola, Obchodní akademie, Střední zdravotnická škola a Jazyková škola Klatovy (obory – Vzdělávací program účetnictví a daně, Vzdělávací program bankovníctví, Obchodní akademie, Zdravotní asistent, Kosmetické služby, Zdravotnické lyceum, kurzy jazykové školy); Střední škola zemědělská a potravinářská Klatovy (obory – Ekonomika a podnikání, Ekologie a životní prostředí, Agropodnikání, Veřejnosprávní činnost, Manažer potravinářské výroby, Gastronomie).

V Klatovech se rovněž nachází Dům dětí a mládeže (zřizovatelem je Plzeňský kraj), který zajišťuje výchovnou, vzdělávací a rekreační činnost dětí, mladých lidí i dospělých. Nabízí technické, umělecké, sportovní i společenskovo-vědní kroužky, pořádají příležitostné a víkendové akce a o letních a dalších prázdninách připravuje specifické akce a tábory. Součástí DDM je také Baby klub pro maminky s dětmi od půl roku, které se pomalu integrují za přítomnosti svých nejbližších do dětského kolektivu.

V Měcholupech se nachází Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, jehož kapacita je 45 dětí uskupených do 5 rodinných skupin po 9 dětech.

Pedagogicko-psychologická poradna Plzeň pracoviště Klatovy poskytuje odborné psychologické a speciálně pedagogické služby (poradenství, diagnostika, reedukace, psychoterapie a prevence u dětí a mládeže ve věku 3-19 let). Spádové Středisko výchovné péče, které je specifickým zařízením poskytující všestrannou preventivně výchovnou péči dětem a mladistvým od 6 do 18 let, sídlí v Domažlicích.

V Klatovech rovněž působí v rámci celoživotního vzdělávání Česká zemědělská univerzita Praha (Provozně ekonomická fakulta-konzultační středisko Klatovy - obor veřejná správa a regionální rozvoj, bakalářské nebo navazující magisterské studium).

Univerzita třetího věku (U3V) provozuje v regionu několik konzultačních středisek (Klatovy, Bolešiny, Plánice, Běšiny, Měčín, Železná Ruda). U3V poskytuje osobám v pozdějším věku či osobám se zdravotním postižením všeobecné, zájmové a neprofesní vzdělávání na vysokoškolské / univerzitní úrovni, které univerzity / vysoké školy již tradičně řadí do nabídky celoživotního vzdělávání.

2.5 Sociální služby

Cílem této kapitoly je nastínit aktuální situaci v sociální oblasti na území Klatovska s důrazem na kvantitativní údaje o sociálně potřebných obyvatelích regionu.

Osobám v nepříznivé sociální situaci, která je chápána jako *oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříhodného zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením*⁶, je poskytována pomoc a podpora prostřednictvím sociálních služeb a sociálních dávek.

Sociální služby na Klatovsku jsou zajišťované neziskovými organizacemi, církevními organizacemi, městem, organizacemi zřizovanými městem a fyzickou osobou. Na řešeném území existuje užší síť sociálních služeb. Lidé však využívají i služby z okolních regionů, zejména s vazbou na Plzeň.

Některé obce řešeného území si jsou vědomy důležitostí a potřebností daných sociálních služeb na jejich území a ze své pozice rovněž podporují jejich činnost. Nejedná se pouze o finanční podporu, ale také např. o poskytnutí potřebných prostor zdarma či za snížené nájemné.

2.5.1 Děti, mládež a rodiny s dětmi

Podkladem ke zmapování celkového objemu sociální potřeby dětí a mládeže, tedy zjištění počtu evidovaných dětí a mladých lidí ohrožených sociálním vyloučením, je výkaz o výkonu sociálně právní ochrany dětí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Klatovy pro území SO ORP Klatovy.

V roce 2011 bylo v péči sociálně-právní ochrany dětí celkem 2 247 rodin, o rok později o 23 rodin méně.

V evidenci kurátora pro děti a mládež bylo v roce 2011 vedeno 296 klientů, v roce 2012 jich bylo o 20 více, zhruba 37 % z nich tvořily děti do 15 let věku.

Tabulka 12: Počet klientů v péči OSPOD⁷ a kurátora pro děti a mládež na území SO ORP Klatovy v letech 2011 a 2012

Klienti	2011	2012
Počet rodin v péči OSPOD	2 247	2 224
Počet klientů v péči kurátora pro děti a mládež	296	316
z toho děti do 15 let	110	120
z toho mládež ve věku 15-18 let	186	196

Zdroj: Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městský úřad Klatovy

Nejčastějšími problémy, které sociální kurátor pro děti a mládež se svými klienty řeší, jsou výchovné, dále pak přestupky a trestná činnost dětí a mladistvých. Kurátor pro mládež rozhoduje

⁶ Zákon č. 108/2006 Sb.

⁷ OSPOD – oddělení sociálně právní ochrany dětí.

o výchovných opatřeních na ochranu dětí (napomenutí, dohledy, omezení) a mimo jiné podává soudům návrhy na nařízení předběžného opatření a ústavní výchovu dítěte. V roce 2011 bylo v nařízené ústavní výchově 33 dětí, o rok později 30 dětí.

Tabulka 13: Problémy řešené kurátorem pro děti a mládež a navrhovaná opatření v rámci SO ORP Klatovy v letech 2011 a 2012

	Celkem	z toho			
		děti do 15 let	z toho dívek	mladistvých	z toho dívek
2011					
Trestná činnost	16	3	1	13	1
Přestupky	24	x	x	24	5
Výchovné problémy	115	52	4	63	19
Dohledy	11	8	3	3	1
Návrh na předběžné opatření	6	1	0	5	0
Návrh na ústavní výchovu	3	1	0	2	2
2012					
Trestná činnost	15	4	0	11	2
Přestupky	35	x	x	35	6
Výchovné problémy	125	59	6	66	11
Dohledy	8	8	3	0	0
Návrh na předběžné opatření	1	0	0	1	1
Návrh na ústavní výchovu	3	1	1	2	0

Zdroj: Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městský úřad Klatovy

Dětem bez rodiny či dětem, které nemohou být z různých důvodů vychovávány ve své vlastní rodině, je poskytována náhradní rodinná péče. Hlavní důvody pro náhradní rodinnou péči poskytovanou na území SO ORP Klatovy se dle Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Klatovy v posledních letech týkají zejména neschopností rodičů plnit svoji rodičovskou zodpovědnost a zajištění výchovy a výživy dítěte. V náhradní rodinné péči žilo v roce 2011 celkem 24 dětí, v roce 2012 13 dětí. V daných letech OSPOD evidoval 10 respektive 12 žádostí o náhradní rodinnou péči. Novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí dojde letos pravděpodobně k nárůstu těchto žádostí.

2.5.2 Osoby se zdravotním postižením a senioři

Dle odhadů představitelů obcí Klatovska, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, žije na jejich území 378 seniorů se sníženou soběstačností ve věku nad 65 let a 281 osob s postižením.

Představitelé také odhadují, že v jejich obcích pečuje o zdravotně postiženého člena rodina či seniora se sníženou soběstačností zhruba 151 osob.

Počet osob se zdravotním postižením nelze vzhledem k neexistenci žádného oficiálního přehledu na úrovni měst a obcí přesně vyčíslit. Dle celorepublikového šetření tvoří tyto osoby 10 % z celkové populace ČR, z čehož lze při vědomí určité nepřesnosti za předpokladu, že by výskyt tohoto jevu odpovídal právě průměrným hodnotám dosaženým v ČR, odhadovat, že v řešeném území města žije 3 507 osob se zdravotním postižením.

Tabulka 14: Odhad počtu osob se zdravotním postižením a sníženou soběstačností v roce 2013 v jednotlivých obcích řešeného území

Obec	Osoby s postižením (všechny věkové kategorie)	Senioři se sníženou soběstačností (věková kategorie 65+)	Osoby pečující o zdravotně postiženého člena rodiny či o seniora se sníženou soběstačností
Bezděkov	15	45	30 (po pracovní době)
Běšiny	8	6	4
Biřkov	-	-	-
Bolešiny	10	50	15
Čachrov	1	70	0
Číhaň	2	1	2
Hnačov	0	2	0
Chlistov	-	-	-
Javor	-	-	-
Klatovy	Nelze odhadnout	Nelze odhadnout	Nelze odhadnout
Klenová	-	-	-
Lomec	5	2	1
Měčín	3-5	-	-
MLýnské Struhadlo	-	-	-
Mochtín	0	3	5
Myslovice	-	10	1
Obytce	-	-	-
Ostřetice	-	-	-
Plánice	137	92	60
Předslav	10	10	4
Týnec	Nelze odhadnout	Nelze odhadnout	4
Újezd u Plánice	-	2	-
Vrhavěč	-	-	-
Zavlekov	-	-	-

Zborovy	0	5	5
Železná Ruda	93	80	50
Klatovsko	281	378	151

Zdroj: Zpracované dotazníkové šetření, září 2013

Osoby, které jsou především z důvodu nepříznivého zdravotního stavu závislé na pomoci jiné osoby, mají dle zákona o sociálních službách nárok na příspěvek na péči, jehož výše je odvozována dle stupně závislosti na pomoci. Příspěvek je určen zejména k zajištění sociální péče příjemci příspěvku, a to pomocí sociální služby nebo rodinným příslušníkem či jiné osoby. Příspěvek je přiznáván nebo jeho výše je měněna na základě místního šetření a posouzení posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení. Tyto příspěvky pobíralo v roce 2012 na území SO ORP Klatovy celkem 1 898 osob, z toho 181 osob do 18 let věku a 1 717 osob starších 18 let. Z celkového počtu příspěvků připadlo na 1. stupeň závislosti 28 % příspěvků, na 2. stupeň 31 %, na 3. stupeň 24 % a na 4. stupeň závislosti 17 % všech poskytnutých příspěvků. V roce 2012 došlo oproti předchozímu roku k nepatrnému snížení počtu poskytnutých dávek.

Tabulka 15: Počet poskytnutých příspěvku na péči na území SO ORP Klatovy v roce 2011 a 2012

Stupeň závislosti	2011		2012	
	Počet poskytnutých příspěvků	z toho do 18 let	Počet poskytnutých příspěvků	z toho do 18 let
1. stupeň	647	69	537	77
2. stupeň	628	32	586	35
3. stupeň	556	78	461	29
4. stupeň	289	41	314	40
Celkem	1 900	220	1 898	181

Zdroj: Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městský úřad Klatovy za rok 2011, Úřad práce – kontaktní pracoviště Klatovy za rok 2012

Osobám starším jednoho roku s těžkým zdravotním postižením, které podstatně omezuje jejich pohybovou nebo orientační schopnost, se podle druhu a stupně postižení poskytují mimořádné výhody I. (průkaz TP⁸), II. (průkaz ZTP⁹) nebo III. stupně (průkaz ZTP/P¹⁰)¹¹. Přiznání mimořádných výhod pro zdravotně postižené vychází z posouzení posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení. Na území SO ORP Klatovy bylo v roce 2012 evidováno celkem 2 451 držitelů průkazů mimořádných výhod, z čehož 70 % tvoří osoby se středním stupněm, 23 % osoby s nejzávažnějším stupněm a 7 % osoby s lehkým stupněm nutnosti osobní asistence.

⁸ TP – Občan s těžkým zdravotním postižením.

⁹ ZTP – Občan se zvlášť těžkým zdravotním postižením.

¹⁰ ZTP/P – Občan zvlášť těžce zdravotně postižený s průvodcem.

¹¹ MPSV ČR (<http://portal.mpsv.cz/soc/ozp/vyhody>).

Tabulka 16: Počet držitelů průkazů mimořádných výhod na území SO ORP Klatovy v roce 2012

Druh průkazu	Počet držitelů	z toho do 18 let
TP	166	
ZTP	1 714	
ZTP/P	571	85
Celkem	2 451	85

Zdroj: Úřad práce ČR - Kontaktní pracoviště Klatovy

Invalidní osoby (osoby se sníženou pracovní schopností či osoby, které pracovní schopnosti ztratily) mohou pobírat dávku důchodového pojištění podmíněnou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, tzv. invalidní důchod. Od roku 2010 jsou určeny tři stupně invalidity, pro které jsou dávky určeny. Dle údajů Okresní zprávy sociálního zabezpečení v Klatovech žilo v regionu Klatovy v roce 2011 celkem 4 490 uživatelů invalidního důchodu. Přehled poskytnutých dávek pro jednotlivé stupně je patrný v tabulce 17.

Tabulka 17: Přehled poskytnutých invalidních důchodů v regionu Klatovy v letech 2010 a 2011

Rok	Počet poskytnutých invalidních důchodů celkem	z toho		
		1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
2010	4 510	1 326	465	2 719
2011	4 490	1 314	568	2 608

Zdroj: Monitorovací zprávy o udržitelnosti výsledku projektu Komunitní plánování sociálních služeb v regionu Klatovsko

2.5.3 Osoby ohrožené sociálním vyloučením

Osoby ohrožené sociálním vyloučením jsou osoby mimo běžný život společnosti, které nemají možnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace.¹² Péči o občany žijící mimo majoritní společnost zajišťuje kurátor pro dospělé, který jim poskytuje sociální poradenství k překonání obtížných životních poměrů a pomáhá jim řešit sociální důsledky společenského vyloučení.

V péči kurátora pro dospělé bylo v roce 2012 celkem 129 osob, z toho 51 propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody, což bylo o 5 evidovaných osob a 5 propuštěných osob více než v roce 2011.

Podkladem pro tuto kapitolu nejsou zejména oficiální statistická data, ale údaje získané dotazníkovým šetřením se zástupci obcí Klatovska. Získané údaje nejsou reálným počtem daných ukazatelů, jedná se o odhad daných respondentů, u kterých lze předpokládat, že vycházeli ze znalosti území a aktuální situace. Tyto odhady slouží pro představu o tom, jaké skupiny obyvatel jsou v jednotlivých obcích Klatovska registrovány či považovány za problémové. Dle těchto odhadů žije na Klatovsku zhruba 322 uživatelů drog, 269 pachatelů trestné činnosti, 34 osob bez přístřeší a 26 příslušníků etnických menšin.

¹² Sociální vyloučení definuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách: sociálním vyloučením se rozumí vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace.

Tabulka 18: Odhad počtu osob ohrožených sociálním vyloučením v roce 2013 v jednotlivých obcích Klatovska

Obec	Uživatelé drog	Osoby ohrožené prostitucí	Osoby propuštěné z výchovných ústavů	Pachatelé trestné činnosti	Oběti násilí	Osoby bez přístřeší	Etnické menšiny	Cizinci
Bezděkov	-	-	0	-	-	0	-	18
Běšiny	10	1	0	2	0	0	0	1
Biřkov	-	-	-	-	-	-	-	-
Bolešiny	1	0	0	0	0	0	0	10
Čachrov	0	0	0	0	0	0	0	0
Číhaň	0	0	0	0	0	0	0	0
Hnačov	0	0	0	0	0	0	0	0
Chlistov	-	-	-	-	-	-	-	-
Javor	-	-	-	-	-	-	-	-
Klatovy	300	-	5	250	30	17	-	-
Klenová	-	-	-	-	-	-	-	-
Lomec	-	-	-	1	-	2	4	-
Měčín	-	-	-	-	-	0	-	-
Mlýnské Struhadlo	-	-	-	-	-	-	-	-
Mochtín	-	0	0	3	-	-	0	20
Myslovice	-	-	-	-	-	-	-	-
Obytce	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostřetice	-	-	-	-	-	-	-	-
Plánice	8	4	-	10	3	15	22	18
Předslav	3	2	0	3	2	0	0	3
Týnec	-	-	-	-	-	-	-	-
Újezd u Plánice	-	-	-	-	-	-	-	-
Vrhavěč	-	-	-	-	-	-	-	-
Zavlekov	-	-	-	-	-	-	-	-
Zborovy	-	-	-	-	-	-	-	-
Železná Ruda	-	-	-	-	-	0	-	600
Klatovsko	322	7	5	269	35	34	26	670

Zdroj: Zpracované dotazníkové šetření, září 2013

Osobám s nedostatečnými příjmy je, jako opatření napomáhající řešení některých nárazových životních situací, poskytována pomoc v hmotné nouzi. Jedná se příspěvek na živobytí, doplatek na

bydlení a mimořádnou okamžitou pomoc. V roce 2012 bylo na území SO OPR Klatovy vyplaceno celkem 7 773 těchto dávek, z nichž 4 920 příspěvků na živobytí, 2 719 doplatků na bydlení a 134 dávek mimořádné okamžité pomoci.

3. PŘEHLED POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB A SLUŽEB NÁVAZNÝCH NA KLATOVSKU

3.1 Přehled poskytovaných sociálních služeb na Klatovsku

Pro obyvatele Klatovska zajišťuje **sociální služby 12 místních poskytovatelů**, kteří nabízejí sociální služby.

Tabulka 19: Přehled poskytovatelů sociálních služeb působících na území obcí ve SO ORP Klatovy zapojených do komunitního plánování sociálních služeb

Poskytovatel sociální služby	Právní forma poskytovatele	Sociální služba
Člověk v tísni, o.p.s.*	Obecně prospěšná společnost	Terénní programy
Diakonie ČCE - středisko v Praze 5 - Stodůlkách	Církevní organizace	Raná péče
Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy	Církevní organizace	Denní stacionáře
		Terénní programy
DOMUS - centrum pro rodinu	Občanské sdružení	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Město Měčín	Územní samosprávný celek	Pečovatelská služba
Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace	Příspěvková organizace	Azylové domy
		Centra denních služeb
		Domovy pro osoby se zdravotním postižením
		Domovy pro seniory
		Domy na půl cesty
		Noclehárny
		Odborné sociální poradenství
		Pečovatelská služba
Mgr. Tereza Schořovská	Fyzická osoba podnikající dle ŽŽ	Odborné sociální poradenství
Oblastní charita Klatovy	Církevní organizace	Azylové domy
		Domovy pro seniory
		Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
		Odborné sociální poradenství
		Osobní asistence
		Pečovatelská služba
Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.	Obecně prospěšná společnost	Raná péče

Ulice - Agentura sociální práce, o.s.	Občanské sdružení	Terénní programy
Oblastní charita Sušice	Církevní organizace	Pečovatelská služba

Zdroj: Zpracované šetření, září 2013

* Od dubna 2014 poskytuje Člověk v tísni v regionu také dluhové poradenství v rámci odborného sociálního poradenství.

3.1.1 CÍLOVÉ SKUPINY POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Téměř všem cílovým skupinám daným zákonem o sociálních službách jsou na území Klatovska poskytovány sociální služby, výjimkou jsou osoby se sluchovým postižením.

Nejvíce poskytovatelů se zaměřuje na rodiny s dítětem/děti (5 poskytovatelů, 8 druhů poskytovaných služeb) a shodně na etnické menšiny a osoby s kombinovaným postižením (5 poskytovatelů, 4 druhy poskytovaných služeb). Nejmenší nabídku mají cílové skupiny osoby s chronickým duševním onemocněním a osoby s chronickým onemocněním (1 poskytovatel, 1 druh služby), osoby se sluchovým postižením nemají na Klatovsku k dispozici žádnou sociální službu.

Tabulka 20: Přehled poskytovatelů sociálních služeb na řešeném území zaměřených na dané cílové skupiny

Cílová skupina	Poskytovatel služby
Děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy	Člověk v tísni, o.p.s. DOMUS - centrum pro rodinu Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy
Etnické menšiny	Člověk v tísni, o.p.s. DOMUS - centrum pro rodinu Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy Ulice - Agentura sociální práce, o.s.
Imigranti a azylanti	Člověk v tísni, o.p.s. Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy Mgr. Tereza Schořovská
Oběti domácího násilí	Člověk v tísni, o.p.s. Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy
Oběti obchodu s lidmi	Člověk v tísni, o.p.s. Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy
Oběti trestné činnosti	Člověk v tísni, o.p.s. Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy
Osoby bez přístřeší	Člověk v tísni, o.p.s. Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy
Osoby do 26 let věku opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní péče	Člověk v tísni, o.p.s. Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy

Osoby komerčně zneužívané	Člověk v tísni, o.p.s. Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy
Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách	Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Ulice - Agentura sociální práce, o.s.
Osoby s chronickým duševním onemocněním	Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace
Osoby s chronickým onemocněním	Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Sušice
Osoby s jiným zdravotním postižením	Diakonie ČCE - středisko v Praze 5 - Stodůlkách Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy Oblastní charita Klatovy
Osoby s kombinovaným postižením	Diakonie ČCE - středisko v Praze 5 - Stodůlkách Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy Oblastní charita Klatovy Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
Osoby s mentálním postižením	Diakonie ČCE - středisko v Praze 5 - Stodůlkách Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace
Osoby s tělesným postižením	Diakonie ČCE - středisko v Praze 5 - Stodůlkách Oblastní charita Klatovy Oblastní charita Sušice
Osoby se sluchovým postižením	-
Osoby se zdravotním postižením	Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy Oblastní charita Sušice
Osoby se zrakovým postižením	Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
Osoby v krizi	Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy
Osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách	Člověk v tísni, o.p.s. Oblastní charita Klatovy Ulice - Agentura sociální práce, o.s.
Osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy	Člověk v tísni, o.p.s. Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy Ulice - Agentura sociální práce, o.s.
Pachatelé trestné činnosti	Člověk v tísni, o.p.s. Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace
Rodiny s dítětem/děťmi	Diakonie ČCE - středisko v Praze 5 - Stodůlkách DOMUS - centrum pro rodinu Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
Senioři	Město Měčín Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace Oblastní charita Klatovy Oblastní charita Sušice

Zdroj: Zpracované šetření, září 2013

3.1.2 KAPACITA A POČTY KLIENTŮ POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Přehled kapacity a počtu klientů jednotlivých služeb vychází především z realizovaného dotazníkového šetření, poskytovatelé byli požádáni o uvedení kapacity služby (počet lůžek či počet klientů) a o uvedení počtu klientů či kontaktů¹³, kterým byla služba poskytnuta. Vzhledem k neexistující metodice uvádění kapacity a počtu klientů/kontaktů u jednotlivých služeb a neuvedení dat všemi poskytovateli představuje následující tabulka 21 pouze orientační přehled kapacity a využití služeb a počet občanů Klatovska, kteří tyto služby využívají. Tato data nelze tedy samostatně vyhodnocovat, byla podkladem pro další práci v procesu plánování sociálních služeb na území Klatovska.

¹³ Kontakt zahrnuje vždy oboustrannou interakci mezi pracovníkem a uživatelem sociální služby, popř. zájemcem o službu, která vede k prohloubení vzájemné důvěry nebo k vytvoření prostoru pro nabídku a následnou realizaci služby. Většinou se jedná o nestrukturovaný rozhovor pracovníka s uživatelem/zájemcem.

Tabulka 21: Přehled kapacity a počtu klientů jednotlivých sociálních služeb na řešeném území v letech 2011 a 2012

Poskytovatel	Druh služby	Kapacita služby				Počet neuspokojených zájemců/žádostí	
		2011		2012		2011	2012
		Kapacita služby (počet lůžek, klientů)	Počet klientů/kontaktů	Kapacita služby (počet lůžek, klientů)	Počet klientů/kontaktů	Celkem	Celkem
Člověk v tísni, o.p.s.	terénní programy	80 kl	71 kl	80 kl	63 kl	-	-
Diakonie ČCE - středisko v Praze 5 - Stodůlkách	raná péče	Plzeňský kraj - 25 kl	Plzeňský kraj - 22 kl	Plzeňský kraj - 20 kl	Plzeňský kraj - 19 kl	0	0
Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy	denní stacionáře	25 kl	21 kl	25 kl	22 kl	0	0
	terénní programy	Plzeňský kraj - 120 kl	Plzeňský kraj - 161 kl/1 068 kont	Plzeňský kraj - 120 kl	Plzeňský kraj - 91 kl/1 179 kont	0	0
Město Měčín	pečovatelská služba	-	-	-	-	-	-
Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace	azylové domy	38 lůžek/38 kl	35 kl	38 lůžek/38 kl	35 kl	5	18
	azylové domy	47 lůžek/47 kl	43 kl	40 lůžek/40 kl	37 kl	10	27
	centra denních služeb	6 kl	5 kl	6 kl	6 kl	0	0
	domovy pro osoby se zdravotním postižením	34 lůžek/34 kl	34 kl	34 lůžek/34 kl	33 kl	6	12
	domovy pro seniory	126 lůžek/126 kl	125 kl	126 lůžek/126 kl	121 kl	129	96
	domovy pro seniory	79 lůžek/79 kl	79 kl	79 lůžek/79 kl	78 kl	64	54
	domy na půl cesty	5 lůžek/5 kl	1 kl	5 lůžek/5 kl	1 kl	0	0
	noclehárny	7 lůžek/7 kl	7 kl	7 lůžek/7 kl	5 kl	0	0
	pečovatelská služba	235 kl	251 kl	235 kl	255 kl	0	0
	odborné sociální poradenství	250 kl	185 kl	250 kl	229 kl	0	0

Mgr. Tereza Schořovská	odborné sociální poradenství	-	-	-	-	-	-
Oblastní charita Klatovy	odborné sociální poradenství	200	127	200	120 kl	-	-
	domovy pro seniory	27	41	27 lůžek	34 kl	-	209
	pečovatelská služba	400	304	400 kl	272 kl	-	-
	azylové domy	6	6	6	10 kl	-	21
	osobní asistence	10	4	10	6 kl	-	-
	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (Klub Chapadlo)	100	102	100	17 kl ¹⁴	-	-
	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (Klub Budík)	50	41	50	13,5 kl ¹⁴	-	-
Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.	raná péče	Plzeňský kraj - 55 kl	Plzeňský kraj - 62 kl	Plzeňský kraj - 55 kl	Plzeňský kraj - 61 kl	-	-
Ulice - Agentura sociální práce, o.s. ¹⁵	terénní programy	-	-	-	-	-	-
Oblastní charita Sušice	pečovatelská služba	-	-	-	-	-	-

Zdroj: Zpracované šetření, září 2013

¹⁴ Průměrný počet uživatelů na den za rok 2012.

¹⁵ Poskytovatel realizuje službu od dubna 2013.

3.2 Přehled návazných služeb poskytovaných na území Klatovska

Návazné služby zahrnují nabídku podpůrných činností, které nejsou sociálními službami dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ale síť sociálních služeb vhodně doplňují. Bez těchto aktivit by pomoc a podpora osobám v nepříznivé situaci byla neúplná. Jedná se např. o vzdělávání, volnočasové aktivity, alternativní dopravu pro lidi s handicapem apod.

Kromě daných poskytovatelů sociálních služeb působí na území Klatovska také **12 organizací poskytujících návazné služby**. Návazné služby nabízejí také **3 poskytovatelé** sociálních služeb. Návazné služby zahrnují poradenství, vzdělávací, rozvojové a volnočasové aktivity, ošetrovatelskou službu, preventivní programy.

Tabulka 22: Přehled organizací poskytujících návazné služby na území Klatovska

Organizace	Činnost organizace
Člověk v tísni, o.p.s.	Dluhové poradenství.* Podpora vzdělávání dětí se sociokulturním znevýhodněním (žáků základních a středních škol). Resocializační program pro osoby podmíněně propuštěné nebo odsouzené, klienty Probační a mediační služby ČR.
Farní klub seniorů Plánice	Koordinační činnost zaměřená na podporu seniorů, zejména jejich volnočasových a zájmových aktivit, klubovou a setkávací činnost seniorů.
Klub přátel Klatovska	Volnočasové aktivity pro všechny věkové skupiny obyvatel.
Přátelé klatovské historie	Volnočasové aktivity pro všechny věkové skupiny obyvatel.
Klub seniorů Klatovy	Podpora seniorů - volnočasové a zájmové aktivity, klubová a setkávací činnost seniorů.
Volnočasový klub Krystal pro ZP s psychickým onemocněním	Osobnostní rozvoj a seberealizace duševně nemocných v kulturní, sportovní a společenské oblasti. Poradenství.
MěÚSS Klatovy - Domácí ošetrovatelská péče	Zdravotní péče poskytovaná na základě rozhodnutí ošetřujícího lékaře ve vlastním sociálním prostředí klienta.
Oblastní charita Klatovy - Charitní ošetrovatelská služba	Odborné zdravotní ošetření a komplexní péče přímo v bytech seniorů.
Oblastní spolek Českého červeného kříže Klatovy	Dárcovství krve, humanitární jednotky, pátrací služba, první pomoc, sociální činnost, ediční činnost, rekondiční pobyty pro zdravotně postižené děti, humanitární právo, humanitární pomoci.
Pedagogicko-psychologická poradna Klatovy	Primárně preventivní a intervenční programy ve třídách, poradenství v oblasti primární prevence, informační servis o drogové problematice a dalších formách rizikového chování dětí a mládeže, vzdělávání učitelů, výjezdové a adaptační pobyty.
Podej nám ruku	Vzájemná pomoc a podpora rodin s postiženými dětmi.
Probační a mediační služba ČR	Probace a mediace.
SPMP Klatovy, okresní organizace (Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR, o.s.)	Integrace mentálně postižených do společnosti, volnočasové aktivity, rehabilitační pobyty.
Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR – Šumavský spolek neslyšících Klatovy	Ochrana a obhajoba potřeb, práv a zájmů osob se sluchovým postižením.

Svaz zdravotně postižených - Šumava	Zájmová činnost.
-------------------------------------	------------------

Zdroj: Zpracované šetření, září 2013

* Od dubna 2014 poskytuje Člověk v tísni dluhové poradenství v rámci odborného sociálního poradenství.

4. ANALÝZA POTŘEB OBYVATEL

4.1 Shrnutí hlavních zjištění z analýzy potřeb rodičů zdravotně postižených dětí z pohledu pečujících matek

Na Klatovsku byla v září 2013 poskytována zdravotně postiženým dětem a jejich rodinám **raná péče**, která je určena rodinám s dětmi s mentálním, pohybovým, zrakovým a kombinovaným postižením do 7 let věku. Služba je často ukončována nástupem dítěte do vzdělávacího zařízení. Další službou je **denní stacionář**, který poskytuje podporu osobám s mentálním postižením ve věkovém rozmezí 18 až 64 let. Pro děti ve věku 8 až 17 let a jejich rodiče není k dispozici žádná služba.

Potřeby rodin se zdravotně postiženými dětmi byly zjišťovány prostřednictvím skupinového rozhovoru s matkami.

Shrnutí hlavních zjištění: chybějící služby a nedostatky

- ✓ Chybí služby pro zdravotně postižené děti od 7 do 17 let
- ✓ Nedostatečná kapacita rané péče
- ✓ Nedostatek asistentů pedagoga
- ✓ Návaznost služeb (raná péče – chybějící článek – stacionář)
- ✓ Chybějící služby pro pečující rodiče (odlehčovací služba, osobní asistence)
- ✓ Chybí komplexní poradenství
- ✓ Chybí prostory pro setkávání rodin se zdravotně postiženými dětmi
- ✓ Chybějící zdravotní péče – rehabilitace, zdravotní cvičení
- ✓ Nedostatečná podpora návratu na pracovní trh – dotované pozice (zkrácený úvazek)
- ✓ Chybí výstavba bezbariérových prostorů a úprava veřejného prostoru
- ✓ Potřebná finanční spoluúčast státu či města rodičům na podporu využití sociálních služeb

4.2 Shrnutí hlavních zjištění a doporučení z průzkumu zájmu seniorů a osob se zdravotním postižením o pečovatelskou službu v Železné Rudě

Shrnutí hlavních zjištění:

Mezi nejčastěji zmiňované problémy obyvatel Železné Rudy v seniorském věku žijících ve své domácnosti patří: **problémy zdravotního charakteru**, problémy vyplývající z nižší mobility a problémy spojené s horší schopností postarat se sám o sebe, o domácnost či o hospodářství. Někteří senioři také zmiňují, že se potýkají s osamělostí a finančními problémy.

Osloveným seniorům při řešení problémů nejčastěji **pomáhá rodina**, dále pak lékař, přátelé i sousedé. 5 respondentů uvedlo, že by potřebovali ještě s něčím pomoci, konkrétně s úklidem, prací na zahradě, dále s donáškou obědů a s mytím oken. 2 senioři by také přivítali společnost.

Všichni oslovení senioři mají **povědomí o existenci sociálních služeb** pomáhajících seniorům a zdravotně postiženým osobám. Většina respondentů ví, na koho by se v případě potřeby obrátila s žádostí o informace ohledně služeb pomáhajících seniorům a zdravotně postiženým. Nejvíce seniorů by zjišťovalo informace na městském úřadě, velká část z oslovených seniorů by se obrátila s žádostí o informace na lékaře.

O pečovatelskou službu v současné době projevilo zájem 6 seniorů, další 3 senioři také projevili o službu zájem, avšak zároveň se potýkají s nedostatkem financí a s obavou z cizí osoby v souvislosti s využitím služby. Dále 7 seniorů projevilo zájem o službu v budoucnu, až bude péče rodiny nedostačující. 16 seniorů uvedlo, že o službu zájem nemá. Nejčastějším důvodem nezájmu je dostačující péče rodiny a nedostatek financí. 3 senioři uvedli jako důvod nezájmu o pečovatelskou službu obavy z cizí osoby.

V případě, že by senioři využili pečovatelskou službu (jak v současné době, tak v případě potřeby v budoucnu), preferovali by **úklid domácnosti, praní a žehlení prádla a zajištění nákupů**. Kromě toho projevili někteří senioři zájem o dovoz obědů a doprovod k lékaři či na úřady.

Doporučení:

- Přestože je v regionu velmi rozšířena pomoc a péče rodiny, ale i přátel a sousedů o nemohoucí občany, v regionu se nachází minimálně 6 seniorů či zdravotně postižených **majících v současné době zájem o pečovatelskou službu**. Další senioři mající o službu zájem se potýkají s bariérami v podobě nedostatku financí a obav z cizí osoby. Také zde žijí občané s nižší soběstačností, pro které je stávající péče rodiny či přátel dostačující, ale v budoucnu o využití pečovatelské služby uvažují. S ohledem na tyto skutečnosti, na prognózy vývoje počtu obyvatel předpokládající stárnutí populace a na předpoklad, že fyzické síly jak seniorů, tak pečujících osob budou spíše ubývat, **doporučujeme pokračovat ve zjišťování podmínek spolupráce s jednotlivými poskytovateli pečovatelské služby v regionu či kraji vedoucí k uzavření dohody o zajišťování pečovatelské služby občanům města**.
- Vzhledem k tomu, že častým důvodem nezájmu o pečovatelskou službu a také bariérou jejího využití je nedostatek financí, příp. obava z cizí osoby, doporučujeme **zvýšit informovanost o pečovatelské službě** a v rámci ní se více zaměřit na **vysvětlování příspěvku na péči** (k čemu slouží, na co je určený), na **objasňování ceny za úkony pečovatelské služby** (např. formou letáčku s uvedením příkladu využití pečovatelské služby klientem) a také na vysvětlování **organizačního zajištění služby** (za klientem dochází jedna pečovatelka). To by mohlo napomoci snížit obavy seniorů z finanční náročnosti služby a z cizí osoby. Konkrétní možnosti informování o pečovatelské službě uvádíme níže.
- Důvodem nezájmu seniorů a zdravotně postižených občanů o pečovatelskou službu může být jednak to, že péče rodiny opravdu velmi dobře funguje a je vyhovující, nebo také to, že nezajištění pomoci od rodiny (a využití pečovatelské služby) lidé vnímají jako selhání a stydí se tuto situaci přiznat. Proto doporučujeme v rámci informování o pečovatelské službě **prezentovat službu** jako něco běžného, něco, co lidem pomáhá, usnadňuje život, ale nezastupuje péči rodiny, která by pak měla fungovat převážně na rovině psychické podpory. Takto zaměřená informační kampaň by mohla pomoci ke zlepšení vnímání funkce pečovatelské služby v regionu.

- Některé seniory trápí také **osamělost**. V obci mohou žít spoluobčané, např. čerstvě v důchodovém věku, kteří mají ještě dostatek sil a rádi by ještě byli užiteční. Bylo by možné propojit tyto aktivní seniory i další obyvatele, kteří by mohli docházet za nemohoucími, a společně se věnovat různým aktivitám (povídání, čtení, luštění křížovek apod.).